

sul a folyamatnak elsőként alávetett zsidók az ország északkeleti részében éltek, és a legvallásosabbak közé tartoztak. Aztán meg a magyarországi Holocaustnak ebben a szakaszában, amikor a magyar erőszakszervezetek készségesen együttműködtek a németekkel, Horthy pedig hallgatott, a kitérés nem volt hathatós eszköz a meneküléshez. A kitértekkel, mint mindenki mással, akit a nürnbergi típusú fajüldöző 1941-es harmadik törvény alapján zsidónak minősítettek (lásd a 6. fejezetet), ugyanúgy bántak, mint azokkal, akik ragaszkodtak ősi vallásukhoz. Általában csak azokkal a kitértekkel tettek kivételt, akiknek keresztény házastársuk volt. Gyakran a helyi hivatalnokok rosszindulata vagy egyéni gyűlölködés vette elejét, hogy a kitérés menedéket nyújtson.⁹⁵

A kitérés csak azután vált a további üldözés elől való menekülés eszközévé, hogy Horthy július 7-én a deportálások leállítására mellett döntött, illetve megalakult a Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetsége. A keresztény egyházak hangos követelésére a kitértek számos kormánygaranciát kaptak, többek közt felfüggesztették „külföldi munkára való küldésüket”, és különválasztották őket a zsidóktól. Ekkorra azonban már csak a budapesti és a munkaszolgálatos-alakulatokban lévő zsidók maradtak az országban. Habár a kormány kikötötte, hogy a kedvezmények csak azokra vonatkoznak, akik 1941. augusztus 1. előtt tértek ki, a fővárosban sok zsidó döntött úgy, hogy a kereszténység fölvetelével szabadul meg a zsidó lét terheitől. Az áttérni kívánók sorai, akik a rabbinátus Wesselényi utcai hivatala előtt, illetve a Nagymező utcai és a Próféta utcai keresztény templomok előtt álltak, hosszabbak voltak, mint 1938-ban és 1939-ben.⁹⁶ Gyakran olyan hosszúak, hogy a németek érdeklődését is fölkel-tették, akik megfelelő ellenintézkedésekkel fenyegetöztek.

Egyes jelentések szerint a „kitérés-i lázat” az a híresztelés váltotta ki, hogy a július 11-ig kitértek mentesülnek a további üldöztetésektől.⁹⁷ A hírnék volt némi valóságmagva, ugyanis, mint ahogy azt Veessenmayer is jelentette július 8-i táviratában (egy nappal a deportálások leállítására után), Horthy biztosította őt arról, hogy a kitértek különválasztása után „hamarosan” engedélyezni fogja a budapesti zsidók deportálását.⁹⁸ A távirat nyilván a Sztójay-kormány és Serédi bíboros közti egyezségeen alapult. A keresztény egyházak által szervezett intenzív tiltakozó kampány hatására (sajnos a kampány a tisztségviselők köreiből folyt, nem nyilvánosan), melynek tetőpontján a bíboros azzal fenyegetözött, hogy az ország minden templomában felolvasandó pásztorlevelet bocsát ki, Sztójay végül is Horthy döntésével összhangban tisztázta a kormány álláspontját. A bíborosnak küldött július 7-i keltezésű jegyzékében Sztójay hangsúlyozta: a kitérteknek megengedik, hogy megalakítsák saját szervezeteiket, és hogy a deportálások folytatása esetén a kitérteket mentesítik.⁹⁹ (Lásd a